

Lasy w planowaniu ochrony form ochrony przyrody

Warsztaty „Udział społeczny w zarządzaniu cennymi przyrodniczo lasami”
Izabelin 20-21 lutego 2015

Park narodowy

- Plan ochrony (20 lat)
- Zadania ochronne (1-5 lat)

Rezerwat przyrody

- Plan ochrony (20 lat)
- Zadania ochronne (1-5 lat)

Park krajobrazowy

- Plan ochrony (20 lat)

Obszar Natura 2000

- Plan zadań ochronnych (10 lat)
- Plan ochrony (20 lat)

Plan ochrony parku narodowego / rezerwatu przyrody

Ujmuje się obowiązkowo:

5) ekosystemy leśne w zakresie:

- a) typów ekosystemów leśnych i zbiorowisk roślinnych wraz z oceną zachodzących w nich procesów,
- b) drzewostanów, z podaniem typu siedliskowego lasu, potencjalnego i rzeczywistego zbiorowiska roślinnego, składu gatunkowego, zasobności w m^3/ha , zdrowotności, bonitacji, stopnia zwarcia i zadrzewienia, struktury wiekowej i przestrzennej, stanu odnowień naturalnych, zgodności składu gatunkowego ze składem zbiorowiska naturalnego, zasobów martwych drzew ważnych dla zachowania różnorodności biologicznej;

§ 23. Sposoby ochrony na obszarach objętych ochroną czynną polegają w szczególności na:

- 1) rozpoznawaniu, monitorowaniu i eliminowaniu lub ograniczaniu zagrożeń antropogenicznych;
- 2) umożliwieniu przebiegu naturalnych procesów przyrodniczych, jeżeli ich przebieg służy osiągnięciu celów ochrony;
- 3) wykonywaniu zabiegów ochronnych, jeżeli są one niezbędne dla osiągnięcia celów ochrony.

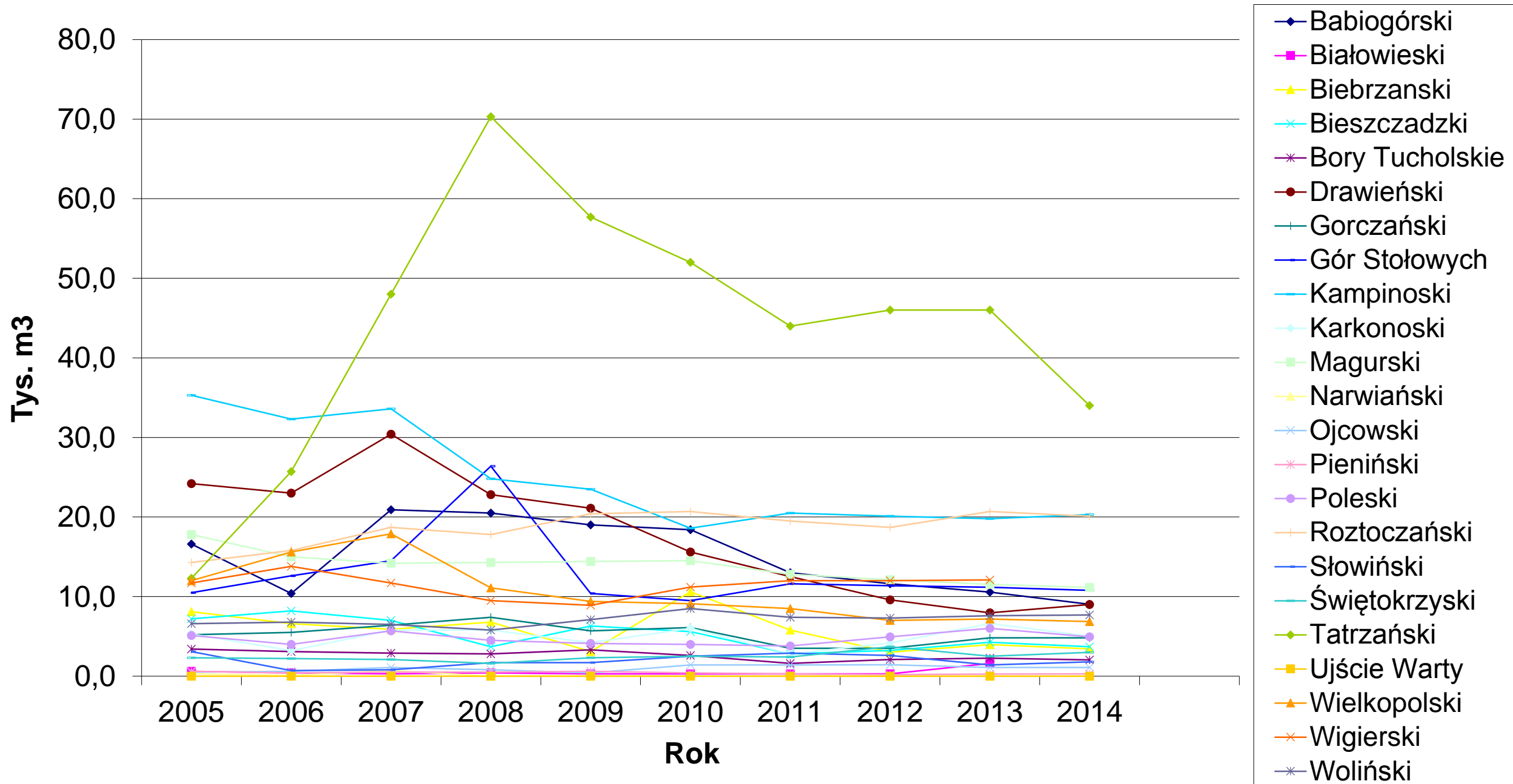
§ 24. Zabiegi ochronne na obszarach objętych ochroną czynną, w stosunku do ekosystemów leśnych, mogą obejmować w szczególności:

- 1) poprawianie stanu siedlisk, w szczególności przywracanie i utrzymywanie właściwych stosunków wodnych;
- 2) przywracanie, zgodnie z typem ekosystemu naturalnego, składu gatunkowego i struktury przestrzennej drzewostanu przez siew lub sadzenie drzew charakterystycznych dla ekosystemu oraz usuwanie drzew przeszkadzających poprawie stanu ekosystemu;
- 3) zwalczanie nadmiernie rozmnażających się grzybów i owadów w przypadku zagrożenia przez nie trwałości ekosystemów;
- 4) zabezpieczanie drzewostanów przed nadmiernymi uszkodzeniami powodowanymi przez zwierzęta roślinożerne;
- 5) zachowanie lub odtwarzanie różnorodności biologicznej właściwej dla danego typu ekosystemu, w szczególności przez zachowanie lub przywracanie siedlisk roślin, zwierząt lub grzybów, a w razie potrzeby, przez wprowadzanie tych gatunków;
- 6) eliminowanie obcych gatunków zagrażających rodzimym gatunkom.

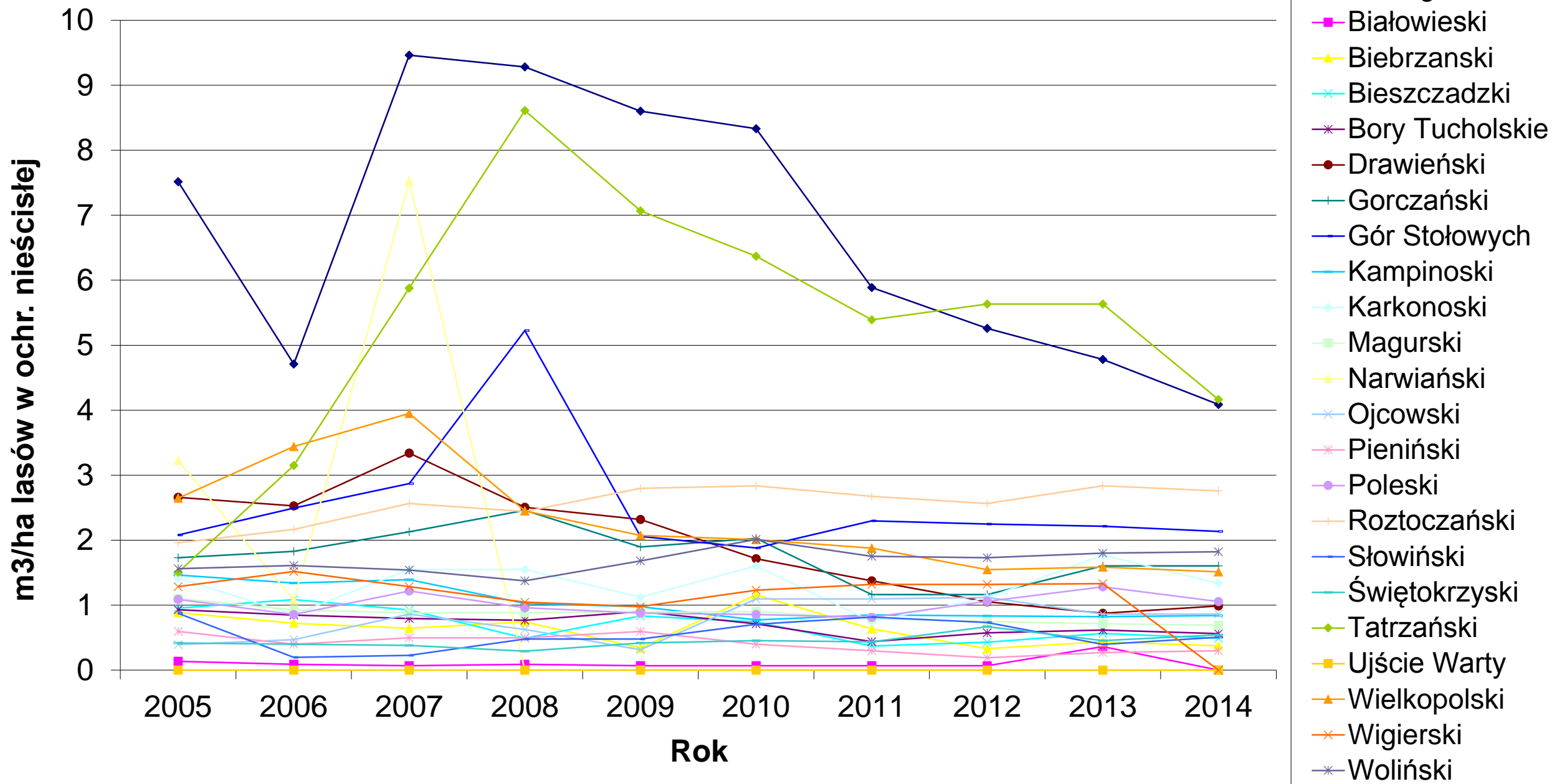

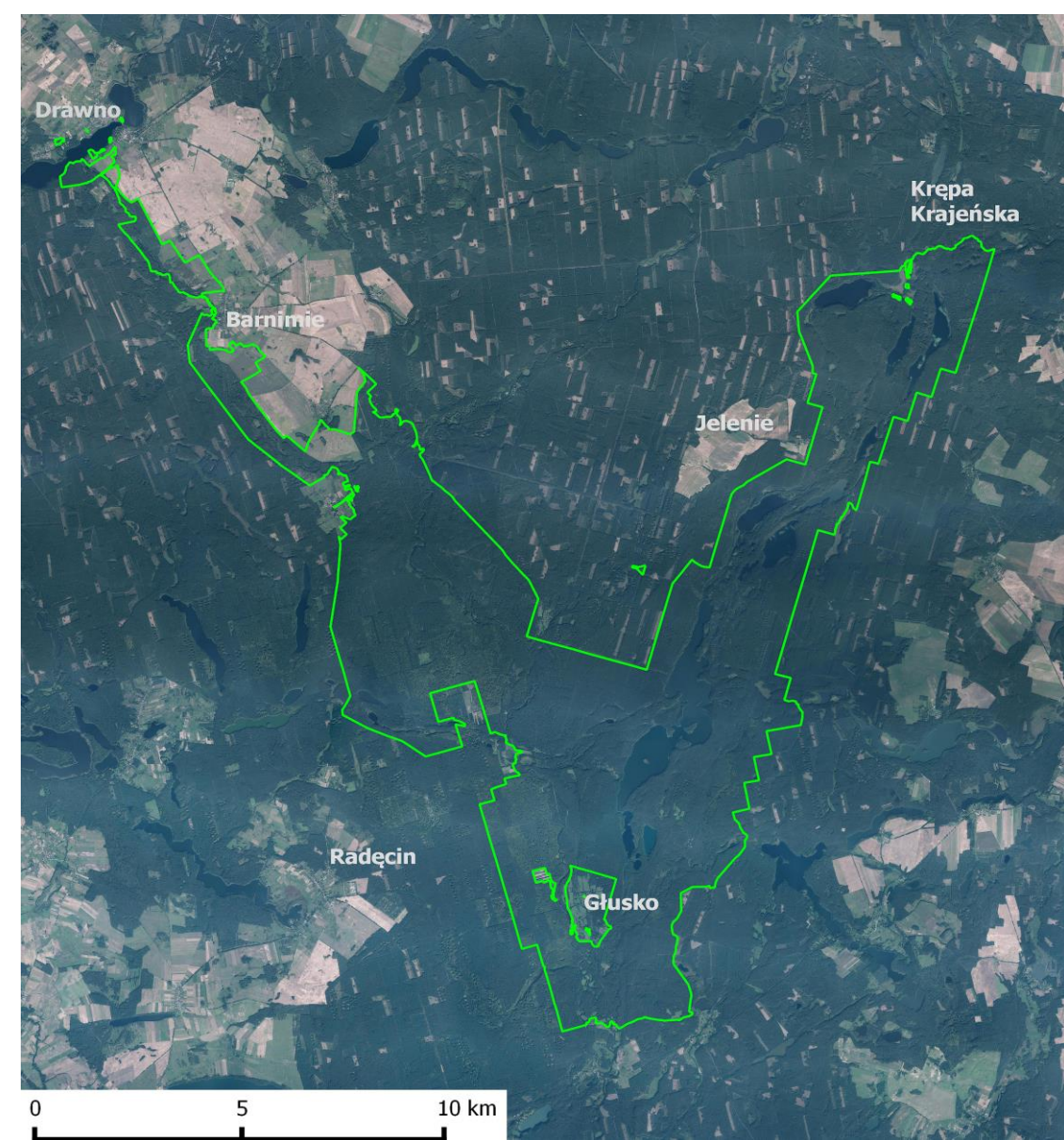

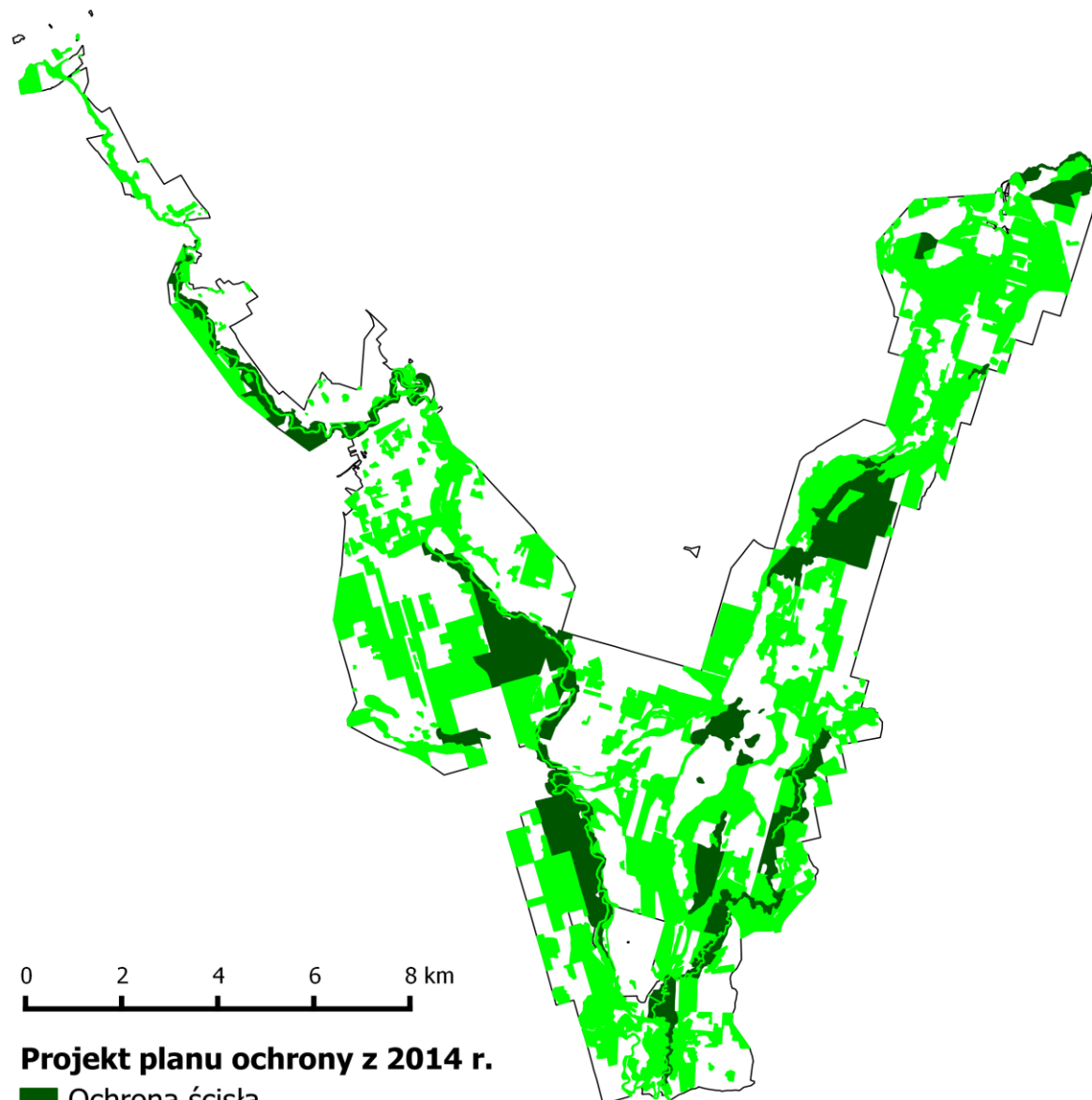
Pozyskanie drewna w parkach narodowych

Pozyskanie drewna w parkach narodowych

Projekt planu ochrony z 2014 r.

■ Ochrona ścisła

■ Pozostałe obszary pozostawione bez ingerencji

Niemieckie parki narodowe – założenie przeznaczenia 75% obszaru do ochrony naturalnych procesów w ciągu 30 lat

Długofalowy program wygaszania ochrony czynnej w ekosystemach leśnych

Ważne zagadnienia – ochrona ścista

Jak ścista powinna być?

- Podejście do pojawiających się gatunków obcych?
- Ochrona przeciwpożarowa?
- Drogi w strefie ochrony ścistej
- Drzewa „niebezpieczne”
- Elementy kulturowe w strefie ochrony ścistej
- Zbiór nasion?

Czy i kiedy można „odściślać”?

Fot. J. Loch

Fot. J. Loch

Ważne zagadnienia – ochrona „czynna”

- Różnicowanie wg celów:
 - zachowawcza, „zerowa”,
 - stabilizująca,
 - renaturyzująca,
 - rekreacyjna, rekonstrukcyjna,
 - inna

Ochrona bierna nie dla ochrony procesów, ale dla osiągnięcia celów ochrony

Co dokładnie oznacza „nieingerencja”?
Reakcja np. w przypadku gradacji owadów?

PAŃSTWOWA RADA OCHRONY PRZYRODY

THE STATE COUNCIL FOR NATURE CONSERVATION

CONSEIL NATIONAL POUR LA PROTECTION DE LA NATURE

Member of IUCN

The World Conservation Union

Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa

tel: (+48 22) 57 92 603, fax: (+ 48 22) 57 92 555, <http://www.mos.gov.pl/prop>

Rekomendacja

w sprawie cięć sanitarnych, usuwania drzew martwych i zamierających, zwalczania „szkodliwych” owadów i grzybów w ekosystemach leśnych w przyrodniczych obszarach chronionych

1. Procesy śmierci drzew, powodowanej przez różne czynniki, są naturalnym elementem funkcjonowania ekosystemu leśnego. Zgodnie z współczesną wiedzą, obecność w lesie drzew zamierających i martwych, rozkładającego się drewna, wykrotów itp. ma kluczowe znaczenie dla funkcjonowania ekosystemów i dla zachowania różnorodności biologicznej. Zasoby rozkładającego się drewna w lesie są jednym z powszechnie przyjętych w Europie wskaźników stanu ochrony ekosystemu leśnego. Zasoby te w polskich lasach – w tym także w większości lasów w rezerwatach i parkach narodowych – są znacznie mniejsze niż w naturalnych ekosystemach leśnych. Organizmy

Ważne zagadnienia – ochrona czynna

- Ograniczenie ingerencji do drzewostanów i drzew poniżej progu wiekowego, np. (60)-80-100 lat, choćby były sztuczne

Ważne zagadnienia – ochrona czynna

- Przebudowa drzewostanów – ale jaki wzorzec określa cel?
- Co oznacza „drzewostan zgodny z siedliskiem”?
- A może z „roślinnością potencjalną”?

Ważne zagadnienia – ochrona czynna

„Usuwanie drzew zasiedlonych przez owady i grzyby zagrażające trwałości drzewostanów – wg potrzeb”

- Choć obecnie zwykle próby ograniczania zapisu i zwykle nie jest nadużywany w praktyce

Parki krajobrazowe

stosunkowo słaba delegacja prawna i praktyka

§ 33. Zakres ochrony zasobów, tworów i składników przyrody w parku krajobrazowym obejmuje w szczególności:

- 1) krajobraz wraz z jego składnikami, walorami fizjonomicznymi i powiązaniem ekologicznymi;
- 2) różnorodność biologiczną na poziomie gatunkowym, ekosystemowym i krajobrazowym;
- 3) charakterystyczne dla danego obszaru formy gospodarki rolnej, leśnej i rybackiej służące zrównoważonemu użytkowaniu ekosystemów i zachowaniu ich różnorodności biologicznej.

5) uwzględnianie potrzeb ochrony przyrody w gospodarce człowieka, w tym w gospodarce rolnej, leśnej, wodnej, rybackiej i turystyce;

- 9) ochronę walorów przyrodniczych obszarów produkcji rolnej i leśnej przez:
 - a) stosowanie dobrych praktyk rolniczych,
 - b) uwzględnianie potrzeb ochrony przyrody w gospodarce leśnej,

5. Na terenie zarządzanym przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe, znajdującym się w granicach parku krajobrazowego, zadania w zakresie ochrony przyrody wykonuje samodzielnie miejscowy nadleśniczy, zgodnie z ustaleniami planu ochrony parku krajobrazowego, uwzględnionym w planie urządzenia lasu.

Zakres prac nad planem ochrony obejmuje m. in.:

- 4) zgodność drzewostanów ze zbiorowiskami roślinnymi charakterystycznymi dla poszczególnych siedlisk;

Próby zapisów:

2. W zakresie wykonywania odnowień ustala się:

- 1) wyklucza się wprowadzanie do lasów:
 - a) inwazyjnych obcych gatunków drzew i krzewów (np. robinia akacjowa, czeremcha amerykańska, klon jesionolistny, dąb czerwony, świdwośliwa, bez koralowy, tawlina jarzębolistna, śnieguliczka biała),
 - b) pozostałych obcych gatunków drzew i krzewów z wyjątkiem ogrodu dendrologicznego w Glinnej oraz przypadków szczególnie istotnych pod względem kulturowym (pamiątki kultury leśnej),
 - c) gatunków chronionych lub zagrożonych z wyjątkiem wykonywania planowych działań związanych z reintrodukcją lub metaplantacją;
- 2) nie wskazane jest inicjowanie odnowień na terenach leśnych przez orkę oraz przez bronowanie broną talerzową na stokach o nachyleniu powyżej 30°;
- 3) podczas przygotowywania gleby pod obsiew naturalny, zaleca się pozostawianie rozproszonych płatów nienaruszonego runa leśnego;
- 4) podczas wykonywania sztucznych odnowień w sąsiedztwie torfowisk, oczek wodnych i jezior - pozostawiać należy strefy bezdrzewne o szerokości co najmniej 5 m umożliwiających regenerację lub powrót seminaturalnych zbiorowisk otwartych;
- 5) należy ograniczyć sztuczne odnawianie drzewostanów poza lasami porolnymi i wydzieleniami z dominacją w drzewostanie sosny, brzozy lub gatunków obcych. Tam, gdzie niemożliwe jest uzyskanie odnowienia naturalnego używać materiału do nasadzeń lub siewu pochodzenia miejscowego, najlepiej z populacji lokalnych o znanym pochodzeniu;
- 6) w planach urządzenia lasów i podczas nadzoru nad gospodarką leśną należy respektować wymóg zgodności drzewostanu z siedliskiem z uwzględnieniem kryterium pochodzenia drzew używanych do odnowień;
- 7) zaleca się ochronę i pielęgnację odnowień gatunków drzew rodzimych powstających pod okapem drzewostanów niezgodnych z siedliskiem lub obcych;
- 8) zaleca się podczas projektowania składu odnowień uwzględnianie w możliwie szerokim zakresie gatunków domieszkowych, typowych dla odpowiedniego potencjalnego zespołu leśnego.

- 4) należy pozostawiać na powierzchniach manipulacyjnych wszystkie drzewa:
 - a) reprezentujące unikatowe formy morfologiczne,
 - b) stanowiące siedlisko bogatej flory epifitycznej,
 - c) o rozmiarach pomnikowych (niezależnie od ich statusu prawnego) tj. osiagających obwód: 320 cm - dęby, buki, 300 cm - sosny, lipy, 250 cm - jawory, jesiony, 200 cm - brzozy, graby, 100 cm - głogi, czeremcha zwyczajna, grusza,
 - d) dziuplaste i z gniazdami przekraczającymi 0,4 m średnicy;
- 5) niżej wymienione gatunki domieszkowe należy traktować na terenach leśnych jako „gatunki specjalnej troski” i oszczędzać je przy wszelkich cięciach: cis pospolity, czereśnia ptasia, dereń świdwa, jabłoń dzika, jarzab brekinia, kalina koralowa, klon polny, leszczyna, lipa drobnolistna, porzeczką czarna, szakłak pospolity, wiąz - wszystkie gatunki;

10) modrzewie sadzone w uprawach leśnych należy traktować jako gatunki pielęgnacyjne w stosunku do istniejących upraw bukowych, a nie jako trwałe gatunki domieszkowe. Po osiągnięciu przez modrzewie 4 klasy wieku należy je stopniowo usuwać;

- 3) proponuje się objęcie ochroną poprzez wyłączenie z użytkowania gospodarczego przystrumykowych lasów łągowych i źródlisk, a w szczególności dolin potoków: Rudzianka, Ponikwa, Lisiego oraz fragmentów Śmierdnickiego. Szczegółowa ich lokalizacja wynikająca z waloryzacji przyrodniczej powinna nastąpić na etapie tworzenia nowego Planu urządzenia lasu.

Próby zapisów:

1) ze względu na bardzo duże wartości przyrodnicze większości lasów PKWE oraz istniejące zagrożenia, sprawą pilną i konieczną jest objęcie możliwie dużych kompleksów leśnych ochroną rezerwatową. Oprócz powierzchni przeznaczonej do ochrony częściowej, głównie ze względu na potrzebę przebudowy drzewostanów, znaczne obszary, a szczególnie sieć leśnych dolin, należy objąć ochroną ścisłą. Niektóre rezerваты oprócz terenów leśnych muszą objąć granicami również

2) wszystkie głębokie doliny występujące na terenach leśnych PKWE ze względu na silną erozję zboczy, wybitne wartości przyrodnicze i specyfikę dla krajobrazu Wysoczyzny Elbląskiej, a także duże nakłady na zrywkę drewna, należy maksymalnie chronić przed ingerencją człowieka,

8) należy przywracać w lasach parku możliwie naturalną, pełną strukturę warstwową i wiekową nie tylko drzewostanów, ale i całych fitocenoz. W niezbędnych przypadkach będzie to wymagało wzbogacania podszytu, ale wyłącznie w gatunki typowe dla danych lokalnych fitocenoz, a także ochrony fragmentów lasu przed nadmierną penetracją ludzi i zwierzyny, ze względu na odbudowę pełnego bogactwa runa. Jednym z najważniejszych jednak punktów musi być bezwzględne pozostawianie we wszystkich wydzieleniach, gdzie tylko są obecne, biogrup drzew, z przestojami ich okazów starych, dziuplastych, a nawet martwych oraz zajętych przez gniazda większych ptaków (drapieżne, sowy, bocian czarny).

Natura 2000

Właściwy stan ochrony

SIEDLISSKO PRZYRODNICZE:

1. „Nie ubywa” ...

2. Specyficzna struktura ...

Wskaźniki ?

... w tym typowe gatunki

Jakie?

... i funkcje gwarantujące trwałość

Wskaźniki ?

3. Szanse na przyszłość

GATUNEK:

1. „Nie ubywa” i nie mniej
niż MVP; Jaka?

... Struktura populacji OK

Jaka?

2. Siedlisko gatunku
odpowiednio duże ...

Jakie?

... i właściwej jakości

Wskaźniki?

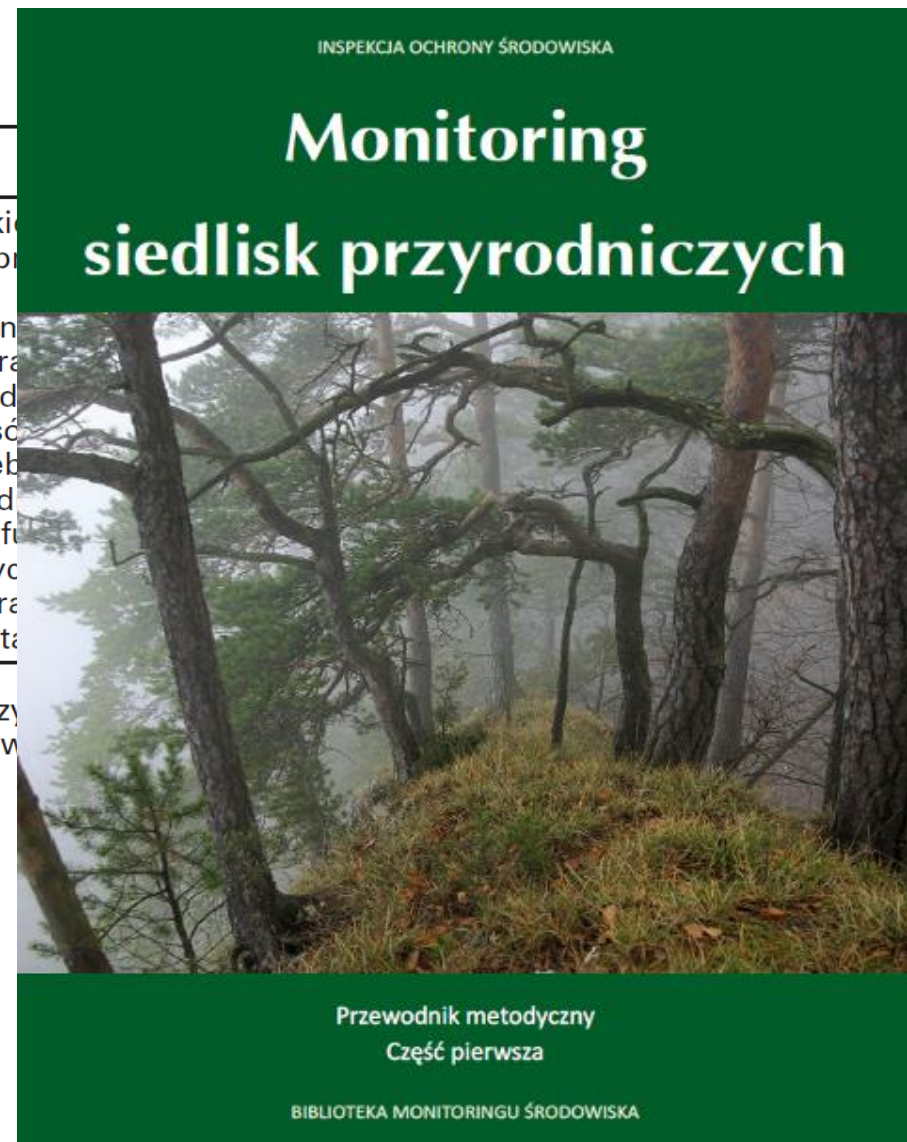
3. Szanse na przyszłość

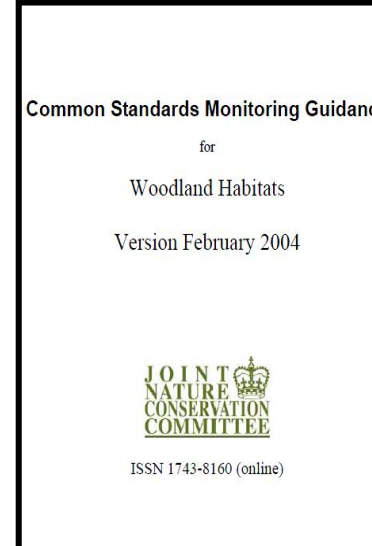
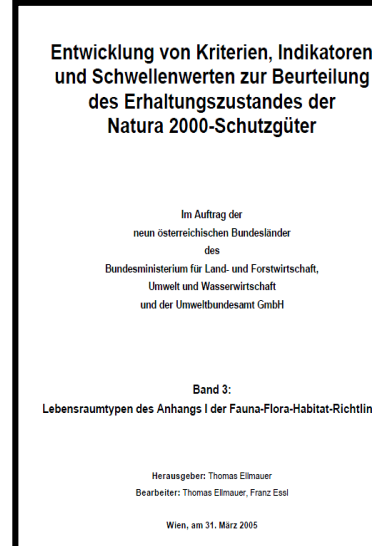
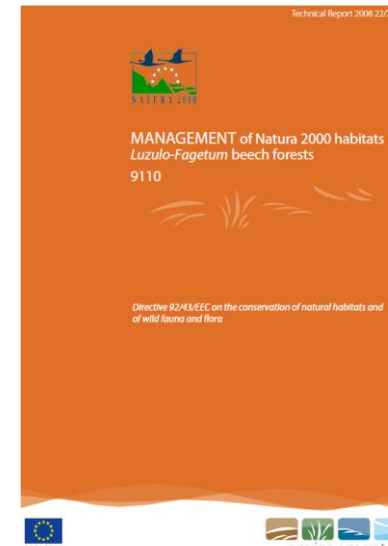
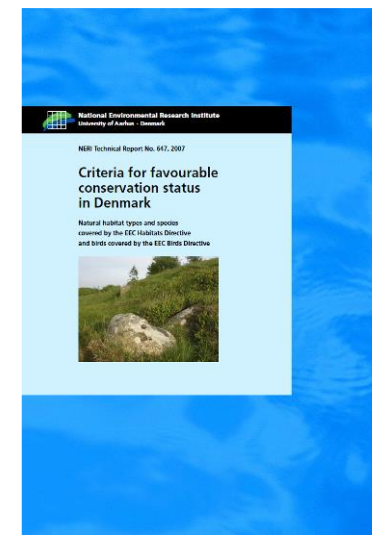
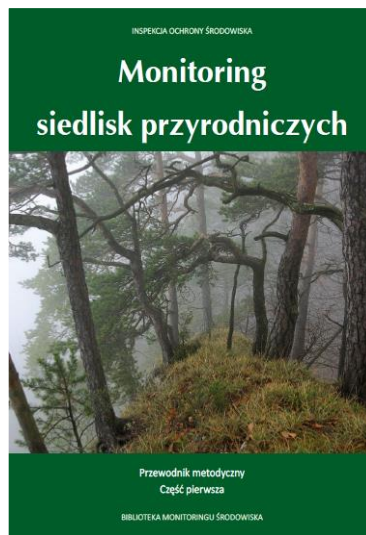

Parametr 2: „struktura i funkcja” ocenia się wg następującej skali:

Parametr	FV (właściwy)	U1 (niezadowalający)	U2 (zły)
2. Struktura i funkcja	W dobrym stanie, brak znaczących zaburzeń, zachodzą typowe dla siedliska procesy ekologiczne, stan typowych gatunków właściwy, różnorodność biologiczna związana z siedliskiem niezubożona	Niewielkie zaburzenia, np. nieoptymalne zagospodarowanie, niewielkie zubożenie strukturalne, zaburzenie typowych dla siedliska procesów ekologicznych, zubożenie różnorodności biologicznej, upośledzenie funkcji, niezadowalający stan niektórych typowych gatunków	Istotne, głębokie zaburzenia, np. brak właściwego zagospodarowania, zubożenie strukturalne, brak typowych dla siedliska procesów ekologicznych, głębokie zubożenie różnorodności biologicznej, utrata funkcji, zły stan typowych gatunków lub wyraźne zubożenie ich zestawu

Do oceny struktury i funkcji siedliska stosuje się odrębne dla każdego gatunku zestawy wskaźników, przy podstawie wiedzy naukowej do celów monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy, i raportów, o których mowa w art. 38 ustawy.

Przykład – grąd subatlantycki 9160

Parametr	Wskaźniki	Właściwy FV	Niezadawalający U1	Zły U2
Powierzchnia siedliska na stanowisku		Nie zmniejsza się, nie jest antropogenicznie pofragmentowana	Wykazuje powolny trend spadkowy lub jest antropogenicznie pofragmentowana	Wykazuje szybki trend spadkowy lub jest silnie antropogenicznie pofragmentowana
Specyficzna struktura i funkcje	Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa*	Typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej)	Zniekształcona w stosunku do typowej dla siedliska w regionie	Zdominowana przez gatunki nietypowe dla grądów
	Gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy*	We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym zachowane są naturalne stosunki ilościowe	We wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są zaburzone relacje ilościowe	W jednej lub więcej warstw dominuje gatunek obcy dla naturalnego zbiorowiska roślinnego
	Udział w drzewostanie gatunków liściastych (bez wczesnosukcesyjnych)*	>90%	50-90%	<50%
	Udział graba*	>10% w drzewostanie	<10% w drzewostanie	Brak w drzewostanie, obecny tylko w podrościach lub wcale
	Udział gatunków „wczesnosukcesyjnych” w drzewostanie	<10% ale obecne	10-30% lub całkiem nieobecne	>30%
	Gatunki obce ekologicznie w drzewostanie	<10%	10-50%	>50%
	Gatunki obce geograficznie w drzewostanie*	< 1% i nie odnawiające się	<10% i nie odnawiające się	>10% lub spontanicznie odnawiające się, niezależnie od udziału
	Martwe drewno (łącznie zasoby)*	>10% miąższości żywego drzewostanu	3-10% miąższości żywego drzewostanu	< 3% miąższości żywego drzewostanu
	Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości	> 5 szt. / ha	3-5 szt. / ha	< 3 szt. /ha
	Wiek drzewostanu (obecność starodrzewu)*	>10% udział objętościowy drzew starszych niż 100 lat	<10% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat	<10% udział drzew starszych niż 100 lat i < 50% udział drzew starszych niż 50 lat
	Naturalne odnowienie drzewostanu	Tak, z udziałem graba obfite, reagujące na luki i	Tak, lecz tylko pojedyncze lub bez udziału graba	Brak

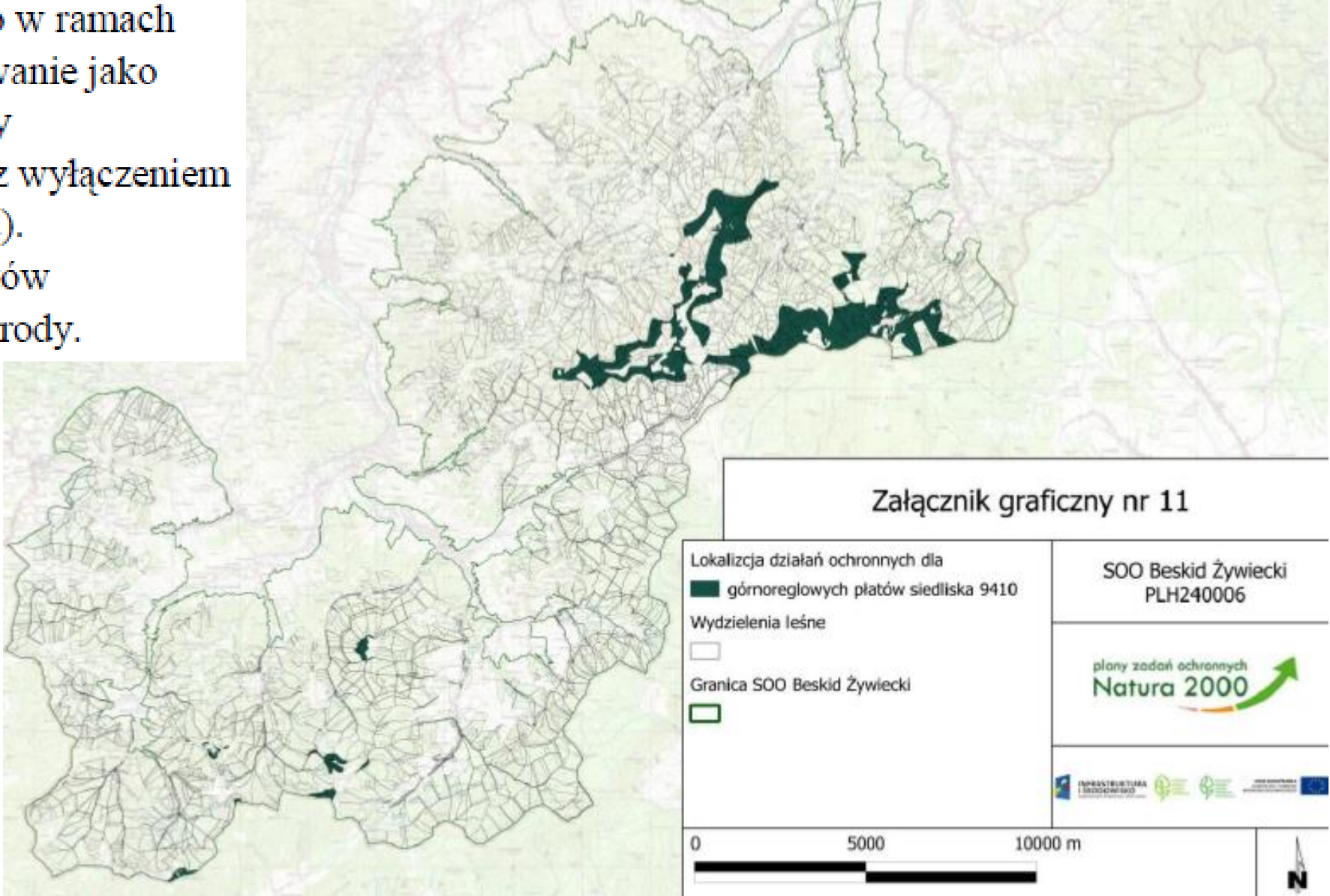

Modyfikacje gospodarki, jakie mogą być potrzebne

- **Dostosowanie docelowych składów** gatunkowych drzewostanów do naturalnych składów drzewostanu poszczególnych siedlisk przyrodniczych;
- Modyfikacje **typów rębni** (*wyeliminowani rębni zupełnej w borach bagiennych i w łęgach*);
- Modyfikacje przestrzenno-czasowego **rozkładu cięć** (*zapewnienie ciągłej obecności odpowiedniej ilości drzewostanów starych, kluczowych dla różnorodności biologicznej*);
- Zapewnienie, że reprezentatywna część drzewostanów jest wyłączona z użytkowania, pozostawiona naturalnym procesom, np. chroniona rezerwatowo
- Zapewnienie **odpowiedniej** z punktu widzenia różnorodności biologicznej ilości rozkładającego się drewna
- Eliminacja IAS, ochrona czynna gdy konieczna

Wyłączenie z użytkowania rębego w ramach gospodarstwa specjalnego i zachowanie jako cenne fragmenty rodzimej przyrody górnoreglowych płatów siedliska (z wyłączeniem działań zaplanowanych dla głuszca).
Stosowanie ochrony ścisłej dla płatów występujących w rezerwatach przyrody.

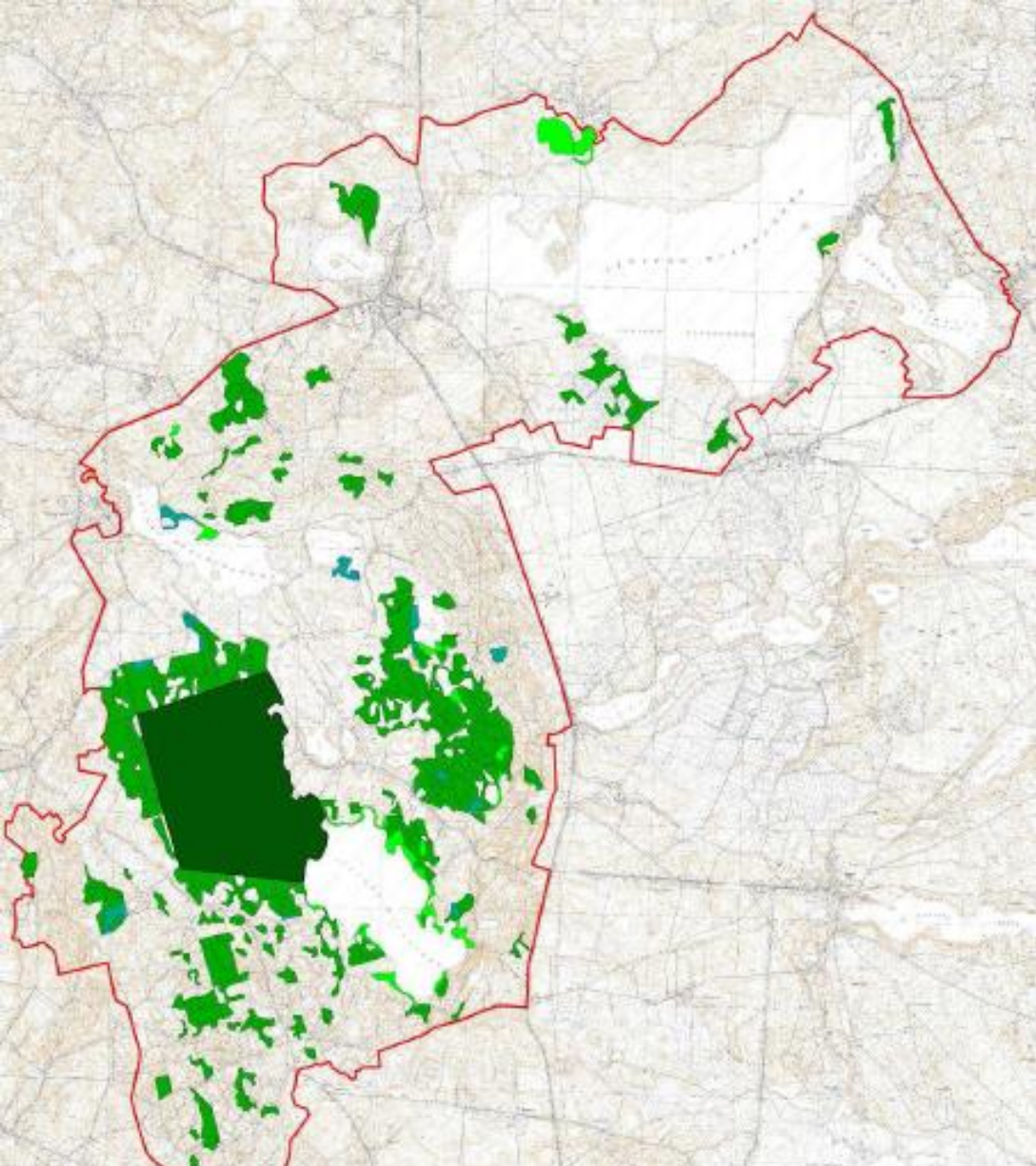

Trwale i jednoznaczne wyznaczanie w drzewostanach planowanych do użytkowania rębego, kęp wyłączonych z użytkowania i pozostawionych do naturalnego rozkładu. Sumaryczna powierzchnia kęp nie powinna być mniejsza niż 5% łącznej powierzchni manipulacyjnej* (bez cięć uprzętających) drzewostanów zaplanowanych w PUL do użytkowania rębego. Pojedyncza kępa nie powinna być mniejsza niż 6 arów, a rozmieszczenie kęp będzie nieregularne. Kępy takie pozostawiane będą również w przypadku dokonywania wielkopowierzchniowych cięć sanitarnych. W cięciach uprzętających co najmniej 5% masy zostanie pozostawione na gruncie w charakterze przestojów, do naturalnego rozkładu, w formie kęp lub pojedynczych drzew. Preferowanie istniejących przestojów bukowych, jodłowych i jaworowych.

Stosowanie rębni stopniowych, z długim okresem odnowienia, w szczególności rębni stopniowej gniazdowej udoskonalonej.

Identyfikacja najlepiej zachowanych płatów siedliska kwalifikujących się do uznania jako cenne fragmenty rodzimej przyrody możliwe do wyłączenia z użytkowania w ramach gospodarstwa specjalnego.

Jeziora Szczecineckie PLH320009
 □ granica obszaru
 rezerwat przyrody Bagno Kusowo
 ■ istniejący
 ■ istniejąca ostoja różnorodn. biol.
 ■ projektowana ostoja różnorodn. biol.
 ■ trwale pozostawienie bez wskazań gospod.

Uzupełnienie sieci ostoji różnorodności biologicznej o drzewostany stanowiące:

- 1) kwaśne buczyny, żyzne buczyny, grądy, kwaśne dąbrowy i łęgi, z preferencją dla wyspowych drzewostanów wśród borów i brzeziny bagiennych, drzewostanów przylegających do jezior, rzek i torfowisk, najstarszych drzewostanów,
- 2) olsy przyległe do jezior lub powiązane hydrologicznie z chronionymi hydrogenicznymi siedliskami przyrodniczymi.

Trwale pozostawienie bez wskazówki gospodarczej drzewostanów stanowiących:

- 1) kwaśne buczyny, żyzne buczyny, grądy, kwaśne dąbrowy i łęgi, z preferencją dla wyspowych drzewostanów wśród borów i brzeziny

Pozostawienie bez
wskazań gospodarczych i
uznanie za powierzchnie
referencyjne w planie
urządzenia lasu

Platy siedliska przyrodniczego 9170 w
pododdziałach: 126d i 149a, obręb
Konstantynowo, Nadleśnictwo
Konstantynowo (zgodnie z mapą stanowiącą
załącznik nr 6)

Platy siedliska przyrodniczego 9190 w
pododdziałach 120d, 136i, 137c i 162d, obręb
Konstantynowo, Nadleśnictwo
Konstantynowo (zgodnie z mapą stanowiącą
załącznik nr 6)

Platy siedliska przyrodniczego 91E0 w
pododdziałach: 159Ab, 159Ac, 159Aj, 162Ab,
162Ad, 162Af, 204h, 204i, 204j, 204k, 204l,
204m, 204n i 204p, obręb Babki,
Nadleśnictwo Babki; 115Ak, 119l, 172c, 172h,
174c, 191a i 194r, obręb Kórnik, Nadleśnictwo
Babki; 4f, 7a, 10j, 10p, 56k, 117a, 120c, 126a,
128c, 128g, 128-b, 141g, 162h, 163b, 163c,
169f, 169h, 170d, 170f, 170g, 170h, 178k,
188j, 188k i 211f, obręb Konstantynowo,
Nadleśnictwo Konstantynowo oraz na
działkach ewidencyjnych nr: 504/1, obręb
ewidencyjny Czmoniec; 2/2 i 123/8, obręb
ewidencyjny Krajkowo; 169 i 171, obręb
ewidencyjny Rogalin; 5/6 i 13, obręb
ewidencyjny Sowiniec oraz 179, obręb
ewidencyjny Świątniki (zgodnie z mapą
stanowiącą załącznik nr 6).

Usuwanie czeremchy
amerykańskiej *Padus
serotina* oraz robinii
akacyjowej *Robinia*

Stopniowa przebudowa
drzewostanów w
kierunku składu
zgodnego z typem
siedliska przyrodniczego.
Stopniowa eliminacja
gatunków obcych
ekologicznie i
geograficznie

Pozostawianie martwego
drewna wydzielającego
się naturalnie

9110 Ciepłolubne dąbrowy
(*Quercetalia pubescenti-
petraeae*)

Istniejące.
Zaprzestanie wypasu zwierząt w lesie prowadzące do zaniku
licznych gatunków typowych dla ciepłolubnych dąbrów i
nadmiernego rozwoju warstwy krzewów. W licznych płatach
obserwuje się zaawansowany proces grądowienia

Istniejące.
Brak naturalnego odnowienia dębów: szypułkowego *Quercus
robur* i bezszypułkowego *Quercus petraea*

Istniejące.
Występowanie gatunków obcych dla siedliska: świerku
pospolitego *Picea abies* i buka zwyczajnego *Fagus sylvatica* – w
drzewostanie oraz niecierpka drobnokwiatowego *Impatiens
parviflora* i łubinu trwałego *Lupinus polyphyllus* – w runie

Przerzedzanie podszytu – maksymalne zwarcie
do 20%

Kwaterowe, kontrolowane i eksperymentalne
przetrzymywanie kopytnych roślinożerców (np.
konika polskiego, daniela, konia, krowy) i dzika

Dwie kwatery w obrębie siedliska przyrodniczego
9110:

– kwatera o powierzchni 25,35 ha obejmująca
pododdziały: 1035i, 1035j, 1035k, 1035l, 1035m,
1035n, 1044a, 1044b, 1044c oraz 1044d obręb

Siedlisko przyr. 9130 - Zyzne
buczyny (Dentario glandulosae-
Fagenion, Galio odorati-Fagenion)

cel zadań ochronnych:

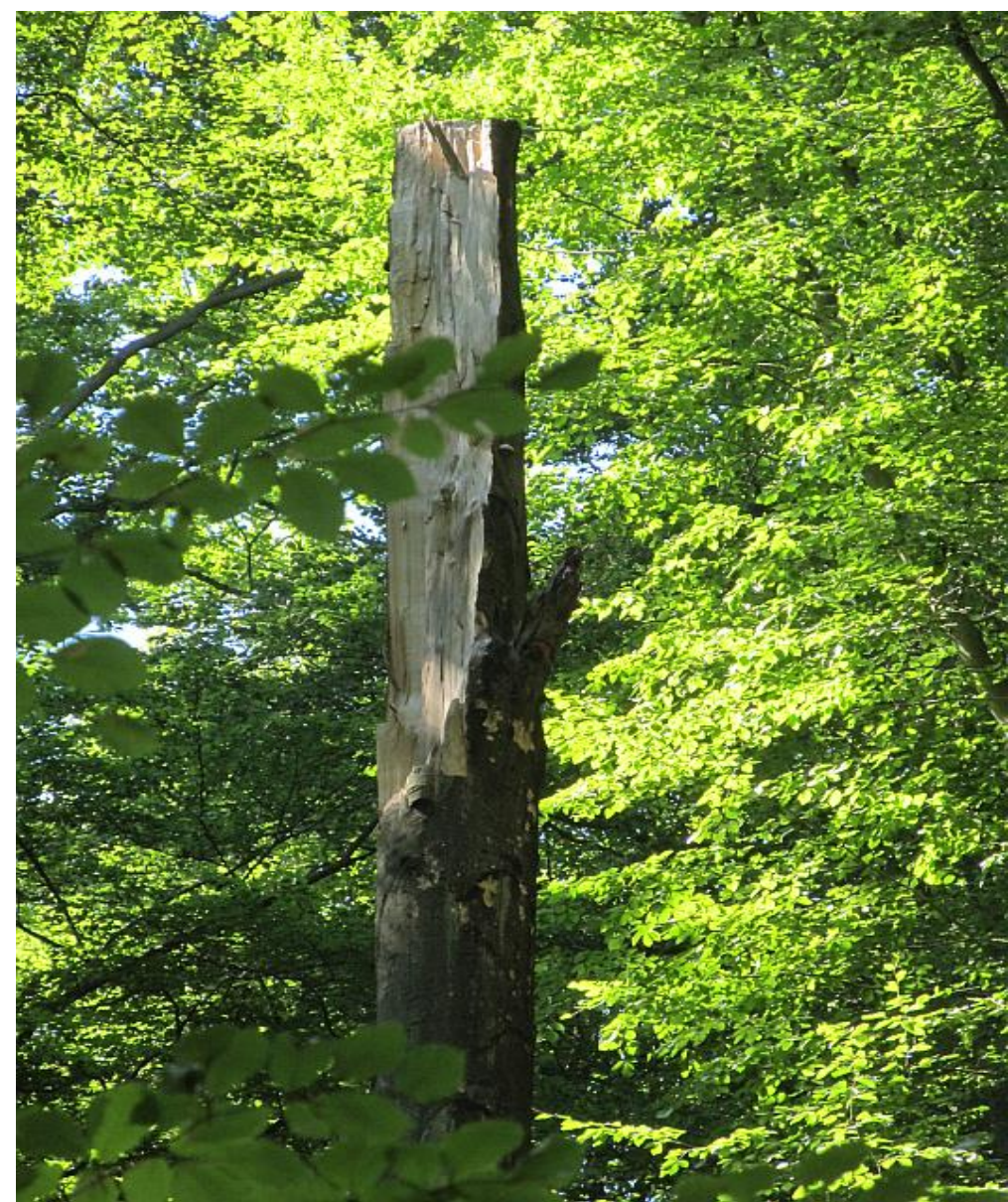
Zbliżenie się do celu długoterminowego, jakim jest odtworzenie naturalnego arealu siedliska w obszarze i usunięcie antropogenicznej fragmentacji płatów siedliska, przez zainicjowanie przebudowy sztucznych drzewostanów zdominowanych przez gatunki obce ekologicznie. Zachowanie w parku narodowym co najmniej 689 ha siedliska chronionego biernie i kształtowanego przez naturalne procesy przyrodnicze.

Zapewnienie, w lasach poza parkiem narodowym, sieci płatów siedliska wyłączonych z zabiegów gospodarczych i pielęgnacyjnych i pozostawionych jako powierzchnie referencyjne, rozproszonych w całym areale siedliska w obszarze.

Zbliżenie się, na ile pozwolą procesy naturalnego wydzielania się drzew, do osiągnięcia celu długoterminowego, jakim jest odtworzenie zasobów martwego drewna w lasach poza parkiem narodowym do docelowego poziomu co najmniej 20m³/ha średnio, oraz 5 kłód grubszych niż 50 cm/ha lasu, z koncentracją w wybranych fragmentach lasu.

Zapewnienie udziału grup starych drzew, zajmujących nie mniej niż 5% wydzielania, w przyszłych pokoleniach drzewostanów.

Gospodarka leśna w lasach poza parkiem narodowym utrzymująca kompozycję gatunkową siedliska przyrodniczego i związaną z nim różnorodność biologiczną, w tym gwarantująca brak przejawów apofityzacji w dojrzałych drzewostanach, utrzymany udział drzew i drzewostanów starych, zasoby martwego drewna, zasoby drzew biocenotycznych.

Zapewnienie ciągłego dążenia w gospodarce leśnej, w płatach siedlisk przyrodniczych i w wydzieleniach sąsiadujących ze zidentyfikowanymi obecnie płatami siedlisk przyrodniczych w ramach biochory tego samego typu siedliskowego lasu, do uzyskania składów gatunkowego drzewostanów odpowiadających naturalnym składom siedlisk przyrodniczych w lokalnych warunkach Puszczy Drawskiej, z wykorzystaniem pełnego zakresu zmienności tych składów i z dostosowaniem do warunków lokalnych i zróżnicowania mikrosiedlisk:

- siedlisko przyrodnicze 9110: Bk 70-100% So 0-20%, Dbb/Dbs 0-20%;
- siedlisko przyrodnicze 9130: Bk 80-100% Dbb/Dbs 0-30%, Gb 0-10% Lp 0-5% Jw 0-5% Js 0-5%, Wz 0-5%, Kl 0-5%;
- siedlisko przyrodnicze 9160: Dbs 10-70% Bk 10-100% Gb 30-90%; Jw 0-10% Wz 0-10, Bst 0-10, Js 0-5%, Kl 0-5%;
- siedlisko przyrodnicze 9170: Dbs 10-70% Bk 10-30% Gb 30-90%; Jw 0-10% Wz 0-10, Bst 0-10, Js 0-5%, Kl 0-5%;
- siedlisko przyrodnicze 9190 w wariacie bez buka: Dbb 50-100%, Bk 0-20%; So 0-30%; Os 0-10%, Brzb 0-10%, Jrz 0-10%;

Nie wprowadzanie Bk do płatów siedlisk przyrodniczych 9190 i 9170. Nie wprowadzanie podsadzeń Bk, Gb, Lp ani innych do 9190.

Nie wprowadzanie Md, Św w płatach leśnych siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170, 9190 ani 91E0.

Akceptacja dla naturalnego pojawu i rozwoju wszystkich rodzimych gatunków drzew we wszystkich siedliskach przyrodniczych, nawet gdyby były niezgodne z teoretycznym składem właściwym dla danego siedliska.

Utrzymanie bazy nasiennej – wyłączonych drzewostanów nasiennych dębu i buka.

(Działanie dla ochrony siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170, 9170, 9190)

Trwałe utrzymanie biernej ochrony wybranych płatów siedlisk przyrodniczych oraz drzewostanów kluczowych dla ochrony siedlisk przyrodniczych, w tym:

1. Bierna ochrona części ekosystemów leśnych w Drawieńskim Parku Narodowym;
2. Bierna ochrona leśnych siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91E0, 91D0 w rezerwach przyrody;
3. Bierna ochrona wybranych powierzchni leśnych w nadleśnictwach.

(Działanie dla ochrony siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91E0, 91D0).

Minimalizacja ingerencji gospodarczej i hodowlanej w wybranych ekosystemach leśnych, w szczególności najcenniejszych płatach siedlisk przyrodniczych, wszystkich drzewostanach na siedliskach bagiennych oraz drzewostanach ekotonowych, zwłaszcza sąsiadujących z wodami i torfowiskami, z możliwością zaliczenia ich w przyszłości do sieci powierzchni o których mowa w pkt 33.

(Działanie dla ochrony siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91D0, 91E0 oraz dla sąsiadujących siedlisk: 3140, 3150, 3160, 3260, 7140).

1. Drawieński Park Narodowy, strefa ochrony ścisłej oraz wydzielenia w strefie ochrony czynnej przeznaczone do ochrony bez wykonywania zabiegów.
2. Drzewostany w rezerwach przyrody.
3. Powierzchnie referencyjne wyznaczone w nadleśnictwach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie.
4. Wybrane powierzchnie w nadleśnictwach Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Pile.
5. Wszystkie płaty siedliska przyrodniczego 91D0.
- wg wykazu w ust. 2.

Ekosystemy leśne o cechach przyrodniczych uzasadniających ich bierną ochronę, stanowiące leśne siedliska przyrodnicze 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91D0, 91E0, 91T0 (z zapewnieniem znaczącej reprezentacji każdego z tych typów siedlisk), lub ekosystemy kluczowe dla ochrony sąsiadujących siedlisk przyrodniczych,
- wg wykazu w ust. 2.

Konsekwentne pozostawianie w lasach drzew biocenotycznych w sensie Instrukcji Ochrony Lasu (2011) oraz w szczególności w leśnych siedliskach przyrodniczych wszystkich drzew martwych i zamierających, wykrotów i złomów, z wyjątkiem:

- obalania drzew stwarzających w razie upadku niebezpieczeństwo dla ludzi, przy drogach i szlakach turystycznych, przy miejscach biwakowania i plażach,
- usuwania drzew przeszkadzających w funkcjonowaniu wyłączonych drzewostanów nasiennych,
- usuwania posuszu czynnego w ramach ochrony lasu, w przypadkach istotnego zagrożenia trwałości lasu rozwojem owadów lub grzybów, potwierdzonego znacznym wzmożeniem wydzielania się posuszu, jeżeli z wiedzy naukowej wynika, że usuwanie drzew zasiedlonych może zapobiec rozpadowi drzewostanu.

Ujęcie powyższych zasad w programie ochrony przyrody w planie urządzenia lasu.

(Działanie dla ochrony siedlisk przyrodniczych 9110, 9130, 9160, 9170, 9190, 91E0, pachnicy dębowej i kozioroga dębosza)

Zapobieganie eutrofizacji siedliska 91T0 poprzez usuwanie z powierzchni martwego drewna po wykonanych zabiegach ochronnych i w razie potrzeby na pozostałych powierzchniach

Płaty siedliska w granicach PNBT:
wydzielenia:

18-01-1-01-9-d-00; 18-01-1-01-8-f-00,
18-01-1-01-8-h-00; 18-01-1-01-7-d-00;
18-01-1-01-7-c-00; 18-01-1-01-19-a-00;
18-01-1-01-19-b-00; 18-01-1-01-19-f-00;
18-01-1-01-19-j-00; 18-01-1-01-19-g-00;
18-01-1-01-19-l-00; 18-01-1-01-19-m-00;
18-01-1-01-20-a-00; 18-01-1-01-20-h-00;
18-01-1-01-20-k-00; 18-01-1-01-32-a-00;
18-01-1-01-31-c-00; 18-01-1-01-28-a-00;
18-01-1-01-13-a-00; 18-01-1-01-12-b-00;

fragmenty wydzieleni:

18-01-1-01-7-a-00; 18-01-1-01-8-i-00;
18-01-1-01-9-c-00; 18-01-1-01-9-i-00;
18-01-1-01-18-d-00; 18-01-1-01-20-c-00;
18-01-1-01-20-j-00; 18-01-1-01-20-r-00;
18-01-1-01-19-c-00; 18-01-1-01-16-a-00;
18-01-1-01-54-a-00; 18-01-1-03-45-c-00;

Wypracowanie metod ochrony czynnej siedliska 91T0 poprzez założenie powierzchni eksperymentalnych na których przeprowadzone zostaną zabiegi z zakresu ochrony czynnej w różnych kombinacjach, zgodnie z ustaloną metodyką (w tym: zmniejszenie zwarcia drzewostanu do poziomu 0,7, grabienie ściółki, usuwanie naturalnych odnowień, usuwanie martwego drewna)

Płaty siedliska w granicach PNBT:

fragmenty wydzieleni:

18-01-1-01-41-b-00; 18-01-1-01-41-f-00;
18-01-1-01-42-b-00; 18-01-1-01-29-c-00;
18-01-1-01-29-b-00;

A229 Zimorodek
Alcedo atthis

B6

Ochrona zimorodka
i jego siedlisk w
gospodarce leśnej

Wyłączenie z cięć rębnych
drzewostanów nad brzegami
jezior i rzek w pasie o
szerokości odpowiadającej
minimum jednej wysokości
drzewostanu (preferencja 2
wysokości drzewostanów).
Szerokość powinna być
dostosowana do warunków
terenowych.

Utrzymanie
odpowiedniej
struktury
siedlisk
lęgowych

Pozostawienie w drzewostanach na
całym obszarze Borów Tucholskich
wyłączonych z użytkowania rębego
starodrzewów zajmujących co najmniej
5% powierzchni manipulacyjnej
użytkowania rębego

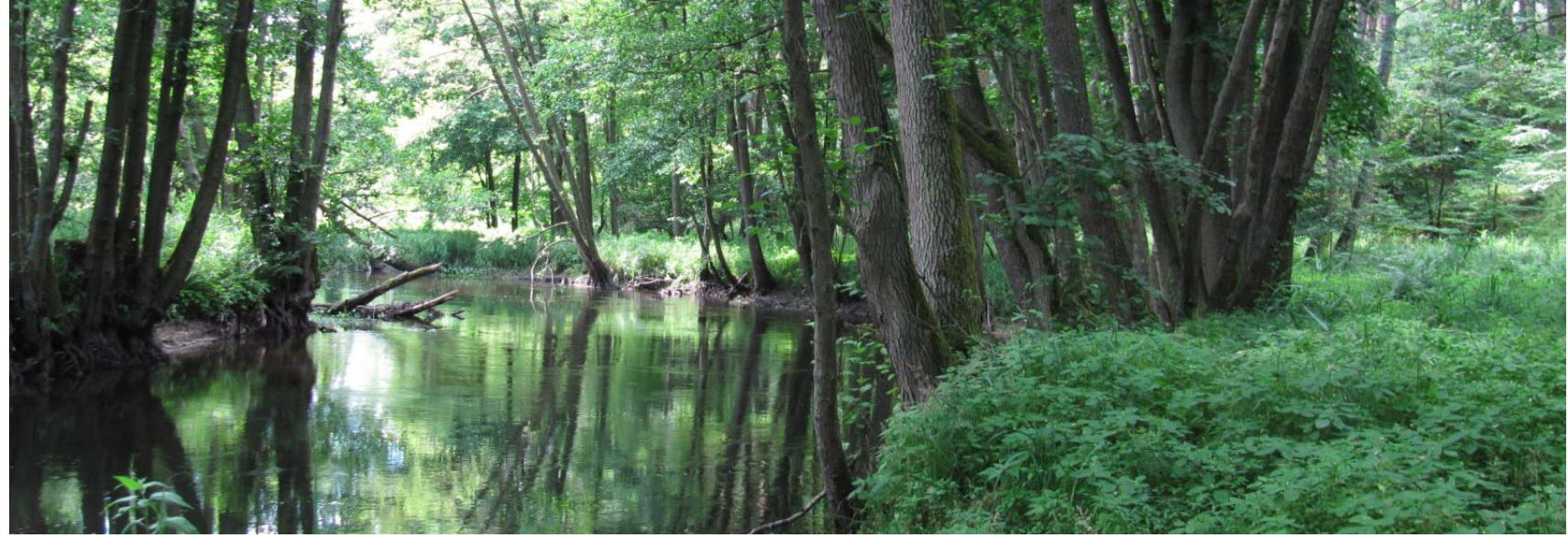
Utrzymanie
odpowiedniej
struktury
siedlisk
lęgowych

Działanie:

Dążenie do pozostawienia w
drzewostanach na całym obszarze
docelowo co najmniej 10 m³/ha
martwego drewna na wszystkich
siedliskach bagiennych, we wszystkich
pozostawionych w drzewostanach
kępach starodrzewu oraz w strefach 50
m wokół brzegów wszystkich jezior o
powierzchni powyżej 0,5 ha i wzdłuż
rzek w pasie o szerokości
odpowiadającej jednej wysokości
drzewostanu

Doświadczenia z zapisów leśnych w PZO

- „To jest realizowane, nie musi być zapisywane” – czy na pewno?
- Niebezpieczeństwo „pustych” zapisów – powielających tylko to, co jest realizowane
- „Obowiązujący plan urządzenia lasu nie pozwala...” – czy na pewno?
- Zapisy nieprecyzyjnie sformułowane w języku leśnym mogą nie zadziałać!
- Wskaźniki monitoringowe to nie automat

Więcej...

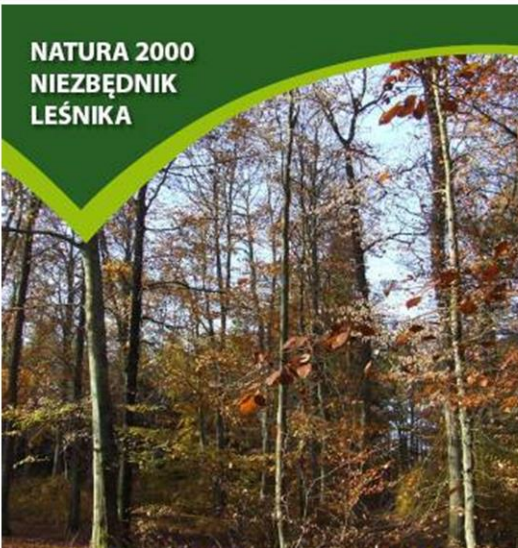

European Commission

**Natura 2000 and Forests:
Frequently asked questions**

A Guidance Document

Draft
10 September 2014

**NATURA 2000
NIEZBĘDNIK
LEŚNIKA**

WYDAWNICTWO KLUBU PRZYRODNIKÓW
SWĘBODZIN 2008

Paweł Rutkowski

NATURA 2000 W LEŚNICTWIE

**Natura 2000
w leśnictwie**

Marek Maclantowicz

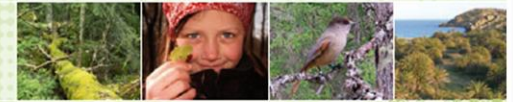

WYDAWNICTWO KLUBU PRZYRODNIKÓW
SWĘBODZIN 2008

LIFE III

focus

LIFE and European forests

European Commission

Dziękuję za uwagę

I za dofinansowanie:

W prezentacji wykorzystano zdjęcia Autorów: Andrzej Jermaczek, Jan Loch, Paweł Pawlaczyk, oraz zdjęcia z domeny publicznej Wikimedia Commons i przykładowe ilustracje chrząszczy z <http://www.colpolon.biol.uni.wroc.pl>.

